

ning; ty myrorna och kalkbackarna undergå utan åtskilnad samma operation.

Detta är ganska ledsamt; ty Gottland kunde med ett annat jordbruk blifva lika så bördigt som Skåne och måhända i vissa fall öfverträffa denna provins, emedan mull och kalk finnes till öfverflöd; men dessa rikedomar ligga hvar för sig och gifva i sitt oblandade tillstånd ringa skörd, emedan mullen ligger dränkt i vatten, och den mullfattiga kalken under torra somrar icke kan framalstra någon ordentlig gröda».

10

Tillämpningen af Förf.s ord på Finska förhållanden behöfver icke efterletas.

Hr. Johnstons namn har en vetenskaplig auktoritets klang i hela Europa. I närvarande lilla brochyr har han framställt vetenskapens läror i den enklaste form af frågor och svar. Så heter det t. ex. efter flera frågor och svar, hvilka förklara, hvad kalksten, bränd kalk, släckt kalk, mild kalk är, samt huru vatten och luft inverka på desamma:

»Fr. Har bränd kalk en annan verkan på jorden än mild kalk?

Sv. Den förstnämnda verkar på samma sätt men mera hastigt.

Fr. Huru verka de beggedera?

20

Sv. De verka genom att förse vexterna med den kalk, som de sednare behöfva till sin näring – genom att förena sig med syrorna i jorden, så att dennas surhet undanröjes – och genom att förvandla jordens vegetabiliska ämnen till tjenlig föda för vexterna».

I sådan form genomgår Förf. alla jordarters och vexters delar, ända till deras kemiska grundämnen, beskriver bådas förvandlingar och metamorfoser, samt huru de inverka på hvarandra. Han ger med ett ord vetenskapens resultat till pris åt de olärdaste.

J. V. S.

30

42 FINNES EN FINSK PROSA?

Litteraturblad n:o 13, december 1848

Bland de många frågor, den unga Finska litteraturen icke gjort sig, tro vi äfven den frågan vara ny: Finnes en Finsk Prosa?

Att en Finsk poësi finnes, och att den står högt nog, är en öfvertygelse, som lyckligtvis i de Finska folksångerna eger ett talande intyg för sitt berättigande. Finland har i Kalevala en episk sång, så genuin, som den hos få nationer återfinnes. Denna sång har att uppvisa partier af stor skönhet och i det hela en lika egendomlig verldsåskådning som det folklif, den afmålar. Såväl vissa lyriska delar af Kalevala som en mängd sånger i den rika Kanteletar kunna täfla med alla tiders och länders skönaste poëtiska skapelser. Och likväl kan å andra sidan sägas, att Finska litteraturen icke eger en poësi, att ställa vid sidan af andra civiliserade nationers, en poësi, som talar i bildningens namn, som uttalar de öfvertygelser och den konståskådning, till hvilken den kristna kulturen fört folken. En poësi framgången ur de bildades krets, öfverhufvud en konstpoësi, saknar Finland ännu i denna stund nästan helt och hållet.

40

50

När skall en sådan poësi uppstå? Säkert icke förr, än kärleken för Finskt språk, Finsk litteratur, Finsk sed genomträngt och lifvat den högre bildningen. Vi hafva ofta yttrat den öfvertygelse, att, hvad här af redan förefinnes, gjort en Svensk litteratur af något värde för framtiden

i Finland omöjlig; det har undergräfvit denna, emedan den icke mera eger något rotfäste. Svenskt språk, Svensk nationalitet tillhöra en utländsk nation, som med rätta tillagnar sig dem såsom sin uteslutande tillhörighet. I beundransvärda Svenska dikter protesterar ännu Runeberg mot denna utsaga. Det är glädjande, att denna protest är så skön; men dess skönhet fritager den icke från dess bestämmelse, att vara den sista.

Att i ett folks litteratur poësin föregår prosan, är icke en erfarenhet från gårdagen. Nationernas lif följer häruti samma lag som individernas, hos hvilka känslan och fantasin föregår den begripande tanken. Men af poësin tidigare tillvaro följer icke, att prosan skulle ur densamma härleda sitt väsende eller af den låna sina former. Samma innehåll, som känslan fattat och fantasin afbildat, förarbetas äfven af tanken. Men utom det, att sjelfva innehållet genom tankens arbete förändras, blir ett nytt, är också tänkandet en helt ny verksamhet, som följer sina egna lagar och just genom sin egendomliga form gör innehållet till ett annat, än känslans; och tanken väckes icke af denna till lif, utan dess uppkomst betingas af yttre naturliga och andliga väckelser. Så förhåller sig äfven med prosan. Först då nationernas lif hunnit tillräcklig mognad, och då deras historiska öden mana dem till en fullt sjelfmedveten kamp för deras bildning, först då vaknar i språket prosan till lif och uppträder i egen sjelfständig form.

Här anställda jmförelse utgör, såsom man lätt finner, icke en tillfälligt vald parallel mellan formerna för andens verksamhet och för språkets utbildning. Ty prosa, det är tankens språk; poësin är känslans och fantasins.

Den Franska prosan t. ex. uppvexste med den andliga vältaligheten och 18:de seklets filosofi, den Tyska med reformationen (i Luthers bibelöfversättning samt i hans öfriga skrifter) och med den nyare Tyska spekulationen, med Thomasius, Herder, Lessing o. s. v. Väl antog den Tyska prosan i de egentliga filosofernas skrifter sin mest abstrusa form. Men bemödandet att tillämpa filosofins resultater på öfriga vetenskaper och på samhällsförhållandena, samt att göra dem till nationens allmänna egendom, har afklädt Tyska prosan denna form och gifvit den en klarhet, genom hvilken den snart kan ställa sig vid sidan af nutidens utmärktaste prosa, den Franska.

Skådar man ännu till historien och erinrar sig, att folkens älsta prosa varit nära samtidig med deras älsta poësi, så rubbar detta icke det anförda rigtighet. Alla nationers älsta historie t. ex. har innehållits i deras folksång. Den prosaiska historieskrifning, som jemte eller närmast efter denna framträd, har utgjorts af en mer eller mindre poëtiserande kronikk. Men den historiska konsten, den historiska stilen, den historiska prosan har alltid efterträd den kyrkliga och filosofiska litteraturen, stundom så nära, att filosofen och historieskrifvaren, från Xenophon ända till England's Hume, varit förenade i samma person.

Å andra sidan bör väl icke påstås, att prosan och poësin stå oberörda af hvarandra. Men då prosan såsom sjelfständig, bestämdt utbildad uttrycksform tillhör en sednare period i folkens lif, så står densamma i vixelverkan icke med folksången, utan med konstpoësin. Ja äfven då nationallitteraturen, för att afskudda sig fremmande former, hvilka betvingat densamma, återvändt till den älsta sången och sagan, för att ur dessa hemta ny styrka till en genuin utveckling, har prosan deltagit i denna restauration endast medelbart, genom konstpoësin.

Inom prosans eget gebit finnes en förmedlande länk, som står i

närmaste förhållande till poësin, den prosaiska sköna litteraturens. Historieskrifningen, den kyrkliga, politiska och sociala vältaligheten närma sig detta förmedlarekall; men dess hufvudsakliga representant är den på prosa framställda dikten, sagan, romanen. Det ligger i sakens natur, och litteraturhistorien bekräftar det, att nationallitteraturen tidigast såsom krönika, saga och roman uppträdt i prosans form. Deremot visar samma erfarenhet, att denna tidigaste, af tankens arbete ännu icke genomträngda prosa vexlat mellan torrhet och svulst, mellan det hvardagliga samtalets och ett poësin härmande uppskrufvadt språk. I denna litteratur finnes väl sålunda fröet till en prosa, men prosan existerar ännu icke i densamma såsom en sjelfständig form af språket, lika skild från det vulgära samtalspråket som från poësin språk.

10

Såsom språk för tanken bör prosan i första rummet ega *klarhet*. Krönikans språk har klarhet; men denna är fattigdomens, genom hvilken ingenting framlyser. Man ser derföre icke sjelfva denna klarhet. Men då genom språket en djup och sann tanke framträder, då likasom förvånas läsaren, att de ringa orden innebära så mycket; och när tanken genast vid första anblicken framstått i hela sin betydelse, så öfvergår denna förvåning till beundran af den konst, som gjort orden så klara och genomskinliga. Men en sann och djup tanke, uttryckt i dess tillbörliga form, gör denna i och för sig till en skön skapelse; och prosans klarhet innebär derföre äfven dess *skönhet*¹.

20

Ju mera prosan afviker från denna dess sannskyldiga karakter, närmande sig poësin språk och uttryckssätt, desto mera förlorar den i vår tanke äfven i sann skönhet. Men till en viss grad blir dock denna utvikning nödvändig i den beskrivande och berättande prosan. Ty här kommer det icke derpå an, att klart framställa tanken, utan att göra föremål och handlingar åskådliga. Dessas minutiösa granskning och påpekande ställer blott en samling af delar för läsarens blick. För att göra dem åskådliga såsom ett helt, fordras konstnärens talang, förmågan att för läsarens blick frammana, hvad som uttrycker det i föremålet och handlingen väsentliga, hvad som sammanbinder delarne till ett helt och ger dem deras betydelse. Så uppstår en inre nödvändighet att idealisera föremålen och att beskrifva och berätta i fantasins språk, i bild, i liknelse. Prosan ingår sålunda på poësin område – eller hellre lånar sin drägt af denna. Enligt vår insigt kan en sådan prosa aldrig blifva i egentlig mening skön. Och det är afgjordt, att den, om den går ut öfver det för ändamålet nödvändiga och i högre grad eftersträfvat det poëtiska språkets skönhet, blir falsk och osmaklig.

30

40

Folksagan, i dess traditionela språk, har mycket af krönikan; blott att det poëtiska innehållet här gör denna torra form naiv och äfven i någon mon flytande. Romanens språk, sådant det framstår i de kristna folkens älsta riddare- och herde-romaner, är, såsom sagdt, skrufvadt och svulstigt. Den moderna romanen deremot har upptagit så mångfaldiga sociala tendenser, hvilka tanken förarbetar, är så uppfyllt af reflexioner, psykologiska undersökningar o. s. v., att den icke mera är endast beskrivande och berättande. Dess språk kan derföre närmare uppfylla vilkoret för en skön prosa, afgifva ett klart uttryck för tanken,

50

¹ Skulle vår afsigt vara, att här uppställa regler för en god prosa, skulle vi söka visa det förvända i deras åsigt, hvilka tro sig hafva skrivit klart, då de indelat sin framställning i korta perioder. Ty ingenting undertrycker mera tanken, än då den sönderhugges och framlägges i en mängd bitar. Intet är derföre mera tröttande, än ett sådant skrifsätt, hvarigenom läsaren drifves till det fåfänga bemödandet, att lappa tillhopa, hvad som intet samband egdt.

så att dess art, att vara ett mellanting mellan prosa och poësi, är mindre märkbar.

För att icke onödigtvis utsträcka denna inledning, nämna vi blott en annan med den nyssnämnda beslätad art af prosa, den dramatiska litteraturens. Försök till en lyrisk prosa hafva blifvit gjorda; men deras utgång har klarligen ställt absurditeten i en sådan förväxling af prosa och poësi i dagen. Äfven den dramatiska prosan måste sålunda umbära det, som eljest ger den dramatiska diktionen dess lyftning – nemligen det lyriska elementet. Men då dramat i sig sjelft medför nödvändigheten, att ur inre grunder motivera dess plan, så är här tanken rådande, och såsom ett uttryck för denna drages äfven den dramatiska prosan närmare till prosans egendomliga karakter.

Tillämpningen af dessa allmänna satser på här ifrågavarande ämne synes icke vara svår. Finska litteraturen eger ingen prosa i högre mening; ty för tankens värf har den ännu icke blifvit begagnad. Några folkskrifter, några läroböcker konstituera ännu icke en inhemsk prosa, ehuru man, ledd af ungdomens förhoppningar, någon gång velat påstå att så förhåller sig. Vore det tillräckligt, att känna grammatikens regler och ställa dem sig till efterrättelse, för att blifva en god prosator, så skulle påståendet ega något sken af sanning. Men så länge en verkligt skön prosa framalstras blott under den djuptänkande författarens penna, så länge måste äfven erkännas, att Finska litteraturen saknar sin prosa.

Vi förstå här med detta språk naturligtvis icke blott det språk, som tillhör den spekulativt vetenskapliga litteraturen, utan språket så väl för den vetenskapliga forskningen i allmänhet som för tillämpningen af dess resultater och för dess populariserande. Förhållandet är till och med vanligen det, att den vetenskapliga undersökningen, under det den kämpar att bemäktiga sig sitt ämne, icke heller ännu eger språket i sin makt; hvaremot vetenskapsmannen, då han vill göra sin forskning fruktbarande för den allmänna bildningen, bör icke blott känna sig i besittning af en klar och omfattande insigt i ämnet, utan äfven ådagalägga detta genom en klar och anslående framställning af det-samma. Så tillhör en skön och fulländad prosa företrädesvis de verk, hvilka förmå leda den större bildade allmänheten till en tänkande uppfattning af företeelserna i naturens och andens verld. Och i vår tid, då vetenskapen mer och mer utträder ur skolan i det allmänna lifvet, sammanfaller äfven den vetenskapliga forskningens språk mer och mer med tillämpningens, med den populära afhandlingens.

Några skrifter af denna art bör man nu knappt söka inom den Finska litteraturen. Nästan blott på kyrkans gebit och teologins finnas några försök dertill. Vår oförgripliga öfvertygelse är nu den, att, äfven om denna kyrkliga litteratur står lika långt tillbaka i språk som i lärobyggnad, likväl all vidare utbildning af Finsk prosa bör ansluta sig till densamma.

Våra skäl äro enkla. Sträfvandet för en duglig prosa vill säga bemödande, att klart uttrycka det klart tänkta. Men prøfvostenen för både tankens och språkets klarhet besittes icke af författaren, utan af den läsande allmänheten. Finner denna icke en författares språk nog klart, för att kunna uppfatta hans yttrade tankar, så äro utan allt tvifvel hans både tankar och språk orediga och dunkla. Ty en redighet och klarhet, som skulle existera blott för författaren sjelf, är en fåfänglig illusion. Men nu eger åter den Finska allmänheten utöfver hvardagsspråket intet annat språk, än den kyrkliga litteraturens. För

att sjelf vinna och meddela andra några åsigter i de ämnen, som höja sig öfver det hvardagliga, har allmänheten likaså intet annat medium än detta samma språk, som icke blott tjenat till vehikel för dess kunskap i religiösa ämnen, utan från barnskolan, skriftskolan och kyrkan öfvergått i samtalspråket och i detta användes, så snart samtalet rör sig utom de dagliga behofvens krets. Äfven den Finska lagboken är författad på detta språk, och alla de föreställningar, som under beröring med lagskipningen och administrationen spridt sig bland folket, ega sin stämpel af och sitt uttryck i detsamma. Allt, hvad på Finska blifvit skrifvet och tryckt, både prosa och poësi, har intill de 10
sednaste åren icke företett något annat språk än detta. Hvar och en Finne således, som talar och förstår sitt lands språk, tänker och talar öfver allmänna ämnen, öfver just de ämnen, hvilkas framställning i prosan hafva sitt gifna uttryck, i detta nämnda, den kyrkliga litteraturens språk. Det är detta språk, som jemnar alla provinciela dialekt-skilnader, och som grundlägger ett samband mellan de skilda stammarnes sätt att tänka och tala.

Låt nu vara, att det är förorenadt af Sveticismer, af språkvidriga ord, ordbildningar och konstruktioner. Hvem nekar här grammatiken dess rätt, nekar, att det för språket fremmande bör utmönstras och ersättas af mera genuina former och bildningar? Våra yngsta författare torde nu påstå, att allt deras bemödande gått härpå ut. Men flere af dem hafva i sjelfva verket gjort något helt annat. 20

Hvad grammatiken kräfver, det kräfver äfven tanken för sin egen och språkets klarhet. Språkvidriga former och vändningar utgöra hindrande band för tankens utveckling på samma gång, de såra språkkännarens öra. Språkets reformatorer hade nu bort verka för dess renhet, genom att inom dess eget förråd söka ett adeqvatt uttryck för tanken. Det förutsattes då, att de i de ämnen, de behandlat, haft nog insigt, för att utbilda tanken till en sådan fulländad form, då icke heller det sökta uttrycket för densamma varit svårt att finna. Det förstås också, att de härvid bort taga i anspråk den språkrikedom, de numera samlade och offentliggjorda fornsångerna, sagorna och ordspråken innehålla. Men det är uppenbart, att de angripit saken i motsatt ordning. De hafva valt det ena eller andra ämnet, för att på dess afhandlande använda de genuint Finska orden, formerna, ordbildningarne, konstruktionssätten. Ämnet och dess afhandlande har blott tjenat till ett underlag för dessa grammatikaliska öfningar. Språkets grammatikaliska och lexikografiska renhet, icke tankens och uttryckets klarhet, har utgjort deras hufvudsakliga ögonmärke. Ja de hafva gått 30
än längre i denna rigtning. Det har icke varit dem nog, att ersätta en Sveticism med ett genuint Finskt uttryck, utan de hafva ur de gamla sångerna uppsökt de mest ovanliga, för det förhandenvarande samtals- och skrift-språket helt och hållet fremmande ordformer och vändningar, för att »rikta» språket med deras upptagande. De nyare Finska grammatikerna understödja detta förfarande troget. Ty i dem finner man icke något af, hvad t. ex. den Grekiska grammatiken under namn af »Episk dialekt» framställer såsom ett undantag från det vanliga språkbuket, utan de mest obsoleta ordformer, endast de kunna åberopa fornsångernas auktoritet, stå här vid sidan af de vanligast 40
förekommande former, i samma värde som dessa.

Vi hafva genom det i artikelns inledning framställda sökt visa, att vid ett förfarande, sådant som det här antydda, en duglig prosa i ingen händelse kan utbilda sig. Särskildt visar det sig, att det totala åsidosättandet af den enda redan förhandenvarande Finska prosan, den

kyrkliga litteraturens, och jemte den af det enda språk, som Finnarne allt hittills läsit och förstätt, att detta åsidosättande måste göra de unga författarenas bemödanden till en mer eller mindre skolastisk öfning.

Af hvad ofvanföre blifvit framställt följer äfven, att folksångens språk ingalunda utgör den rätta utgångspunkten för prosan. Prosans början är utan tvifvel samtalspråket. De som i all enfald yrka, att Finskan bör skrivas, som den talas, hafva derföre mera skäl för sitt yrkande, än de, hvilka göra Kalevala's språk till prosans mönster. Men båda parterna glömma dervid, att Finsk prosa skrivits redan i
10 trehundra år. Så helt och hållet tanklösa hafva väl icke alla dessa skribenter varit, att de icke förmått något så när framställa, hvad de åsyftat; och det språk, på hvilket våra fäder inhemtat sitt vetande, kan väl icke vara en så aldeles förkastlig rotvälsla, att det icke skulle förtjena sin plats i Finska språkets historia. Men denna plats tilldelas detsamma om det lägges till grund för den ytterligare utbildning, hvars behöflighet allmänt erkännes, men i hvars ställe man synes hafva velat sätta införandet af ett nytt språk, hvarmed det fordna skriftspråket icke har något gemensamt.

Det gamla skriftspråket säger man, är fullt af Sveticismer. Nå väl, må de bortrensas. Men efter hvilken måttstock pröfvas väl språkets renhet? Skriftspråket har, såsom bekant, tillhört Vestfinska dialekten. Nu gör man Ostfinska dialekten till värdeämätare för skriftspråkets Finskhet. Och denna »Ostfinska dialekt» hvad är då den? Den har aldrig blifvit begagnad i skriftspråk. Icke heller förekommer den, sådan den nu uppställes, i folkets mun. Den är i sjelfva verket en nära utdöd dialekt, som lever blott i fornsångerna, icke såsom dagligt samtalspråk. Den trakt, der samtalspråket har någon närmare likhet med fornsångernas, är ingalunda Östra Finland, der man öfverhufvud blott med svårighet förstår dessa sånger, utan några socknar på båda sidor
30 om Ryska gränsen.

Med ett ord: det påstås väl, att man vill göra Ostfinska dialekten till probersten för skriftspråkets renhet. I och för sig är ett sådant förfarande förkastligt. Vestfinskan är sedan trehundra år skriftspråk; Ostfinskan har först på de sednaste decennierna gjort försök att visa sig i tryck. Sydvestra Finland har en flere sekel äldre kultur, än Nordöstra Finland. Men det är blott ett sätt att tala. Man menar icke Ostfinskan, utan Kalevala Finskan.

Afsedt ifrån den Episka dialektens aflägsenhet från en utbildad prosa, hvad vore väl nationernas skriftspråk, om man skulle från
40 språken afskära allt, som icke öfverensstämmer med den älsta folksången? Vore icke detta, att äfven afskära all utveckling hos språket? Men ungefär så vill man förfara i Finskan. Det skriftspråk, som förefinnes, bortkastas. I dess ställe sättes folksångens språk. Man skulle tycka, att det naturliga varit, att pröfva skriftspråkets renhet efter Vestfinskans egna fordringar. Skulle Ostfinskan t. o. m. blifvit lemnad helt och hållet utan afseende, så hade den träffats af samma öde som de flesta dialekter. En dialekt, den genom politiska förhållanden, genom bildning o. s. v. förherrskande ligger till grund för en nations skriftspråk; de öfriga dialekterna kunna blott under tidens längd något inverka på
50 skriftspråkets utbildning. Men låt nu vara, att man velat skaffa Ostfinskan mera inflytande. Regeln för dess införande i prosan hade då bort vara den: att blott då sätta ett ord, en böjning, en konstruktion ur Ostfinskan i stället för det Vestfinska uttrycket, när uttryckets klarhet vunnit genom bytet. Det samma, som i detta hänseende gäller om Ostfinskan öfverhufvud, kan äfven sägas om fornsångens språk.

Och vid den ifrågavarande reformen bör ännu en omständighet tagas i betraktande. Hvari består nemligen skilnaden mellan folksångsspråket och Vestfinskan, sådan denna talas och skrives. Utan tvifvel der, att Vestfinskan redan är, hvad man kallar ett analytiskt språk. Den eger icke den rikedom på ändelser, som folksångens språk. Den säger: »kuin hän oli mennyt» i st. f. »mäntyänsä,» »talon kautta ell. sivu» i st. f. »taloitse» o. s. v. Till sådane och dylika förbättringar reducerar sig det mesta af, hvad språkreformen har att uppvisa. Nu är det en afgjord sak, att ju mera bildad en nation blir, desto mera aflägger språket mängden af ändelser. Om det sker derföre, att alla ändelser ursprungligen beteckna förhållanden i tid och rum, och att de blott sväfvande uttrycka tankens kombinationer, eller det har någon annan orsak – nog af: faktum är obestridligt; och då så är, kan man äfven deraf draga den slutsats, att ändelsernas bortfallande och upplösande i särskilda ord tillhör ett bildadt skriftspråk.

10

Följer man med våra yngre prosaisters skrifsätt och resonnemanger i saken, så skall man finna, att de isynnerhet rata sådane upplösningar och kalla dem för sveticismer. Det är: de vilja i skriftspråket utrota, hvad som är utmärkande för alla bildade nationers språk, och deremot återföra detsamma till den form, som allmänt tillhört nationernas tidigaste barndom. Kan nu för detta förfarande något förnuftigt skäl anges?

20

Härmed sammanhänga äfven försöken att ersätta fremmande ord i språket med genuint Finska. Dessa bildas nemligen genom sammansättning eller genom härledningsändelser; hvarigenom de ofta blifva så långa, att intet tålmod räcker att stafva dem tillhopa.

Redan af det sätt, på hvilket man gripit reformen an, synes kunna slutas, att denna icke frambragt en prosa, som skulle helst i någon grad motsvara fordringarne på en sådan. Språket har visserligen utbredt sig öfver ämnen, för hvilka det förut var helt och hållet fremmande; men tyvärr hafva dessa ämnen likväl icke blifvit stort mera än förr kända af den Finska allmänheten. Det är klart, att dessa fremmande ämnen icke lätt kunna tillvinna sig deltagande; men det är också afgjort, att ett fremmande språk måste göra deras framställning än mera frånstötande. Likasom man kan förutsätta, att det för författarna är omöjligt, att bemästra det fremmande ämnet i ett språk, som under dess framställning skall nyskapas.

30

Vår bevisning blir ofullständig, då vi icke här kunna anställa jemförelser mellan särskilda språkprof ur det gamla och det nya skriftspråket. Men bristande tid hindrar oss att företaga en sådan undersökning. Också medgifva vi gerna den kyrkliga prosans stora brister; vi hafva här blott velat antyda, att någon Finsk prosa ännu icke finnes, och att den icke kan skapas genom det ensidiga förfarande, våra yngre prosaister iakttagit.

40

Kunde vår uppsats bidra att stadga denna öfvertygelse, att prosan i Finskan ännu återstår att skapa, så är dess ändamål vunnet. Med en sådan öfvertygelse åter, måste den Finska skriftställaren icke uteslutande sträfva för grammatikens användande, utan för det språk, hvari han säkrast kan göra sig förstådd. Detta språk är äfven det, i hvilket han förmår noggrannast uttrycka sina tankar. Ty arbetet dertill tvingar honom att reda sitt menande till klar tanke, till en föreställning, som inför andra gäller för förnuftig. Sfrifvandet blott i afsigt att tillämpa grammatiken tillhör skolöfningarne. Författandet bildar och ombildar sjelfva grammatiken.

50

Också kan en prosa göras endast af originalskriftställare. Öfversätt-

ningar af utmärkta fremmande arbeten gifva öfning i språkformernas användande och kunna rikta språket med nya ord, den inhemska bildningen med nya föreställningar. Men för sig kunna öfversättningarna bilda lika litet en inhemska prosa som en inhemska poesi; hvaraf också följer, att dugliga öfversättningar icke kunna uppstå, förrän en genom originalarbeten utbildad prosa förefinnes. Härmed nekas icke, att icke öfversättningar i hvarje modern nationallitteratur föregått originalskrifterna. Ett sådant förhållande är nödvändigt hos de historiska folken, som af andra folk mottagit hela sin tidigare bildning.

10 Originalförfattaren måste i eget språk ega något förråd af de föreställningar, som tillhöra den gällande bildningen, förrän han kan fortverka i dennas anda.

Gagneligt och tidsenligt bör det derföre anses, att Finska litteraturens vänner föranstalta om utgifvandet af öfversättningar från den utländska sköna litteraturen. För vår del anse vi visserligen, att öfversättningar i allvarliga ämnen skulle vara mera språkbildande; emedan dock all prosaisk skönlitteratur är en hybrid art. Men då till företagets understödjande den större allmänhetens smak måste rådfrågas, så nedsattes det goda icke deraf, att ett bättre kunde gifvas. Dock

20 – blifva dessa öfversättningar endast grammatikaliskt regelräta, icke gjorda i ett klart, allmänt fattligt språk, så är företaget förfeladt. Farhågan för något sådant har redan afskräckt mången från deltagande för saken.

J. V. S.

43 TIDNINGS REVY.

Litteraturblad n:o 13, december 1848

30 Denna rubrik är sällsynt i vårt blad, emedan det under närvarande förhållanden är så svårt, att till densamma finna ett innehåll.

Öfverhufvud bör dock erkännas, att i landets Tidningar fortfarande röjes äfven traktan till det nyttiga. Såsom förut blifvit anmärkt, skönjes detta bäst hos den yngre delen af pressen, medan de äldre firmorna ärligt hålla ut med den goda gamla läsningen.

Bland de yngre har *Skoltidningen* upphört med året. Såsom bevisande för ringa intresse hos Skollärarepersonalen kunde denna företeelse anses, om denna personals fåtalighet i landet icke satte den ur stånd, att

40 ensam underhålla en tidning. I bokhandelsföretag bära sig uppoffringar för namnet på längden lika litet, som i andra affärer, der penningen hör till saken. Ingen kan vänta, att t. ex. hvar och en Skollärare skall hålla sig ett exemplar af en Skoltidning. Äfven der håg för läsning finnes, söker hvar och en förskaffa sig skrifter i en eller ett par vetandets grenar; och ju större hågen verkligen är, desto hellre skall han i allt öfrigt söka erhålla lektyr, utan att nödgas behålla böckerna. Isynnerhet gäller detta om tidningar, de må då omfatta hvilket ämne som helst. De meddela öfversigter och notiser, upptaga stridsfrågor för dagen o. s. v. Äfven den ifrigaste pedagog t. ex. kan nu hafva nog af att

50 engång läsa ett sådant blad; men sitt bibliotek kan han alltid förse med vida gagneligare skrifter. Den enda utvägen, för att uppehålla äfven en Skoltidning i vårt land, blir väl derföre den sedvanliga, att få densamma spridd till ett nog stort antal tidningsbolag. Att härvid räkna på föräldrar, hvilkas barn besöka de Lärda Skolorna, tro vi vara illusoriskt. Af dem önskade mången sig ega prenumerationsafgiftens